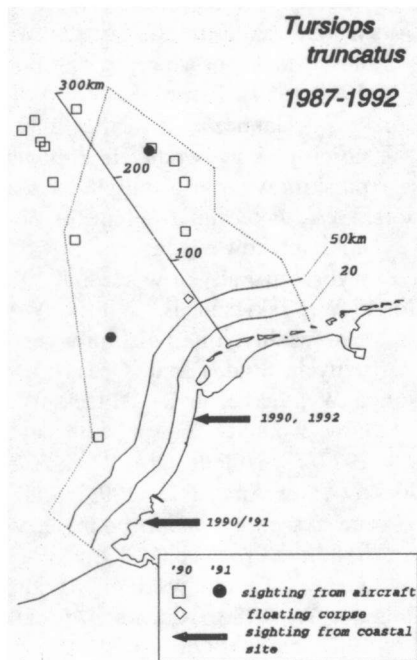

Tuimelaar *Tursiops truncatus* bij Camperduin

Bottle-nosed Dolphin Tursiops truncatus at Camperduin

Op 26 en 27 september 1992 werd tijdens zeetrekellingen bij Camperduin een Tuimelaar *Tursiops truncatus* waargenomen (NH, MP, M. Laks, K. van Bruggen, O. Zijlstra, K. Woutersen en C. Winter). Beide dagen werden gekenmerkt door hoge luchttemperaturen, zwakke ZO-wind, matig zicht en vrijwel geen golfslag. Op de eerste dag werd het dier 's ochtends vroeg bijna een uur regelmatig gezien op 300-400 m afstand. Telkens kwam de dolfijn langzaam zwemmend enkele keren aan de oppervlakte, zich voortdurend in andere richtingen verplaatsend. Omdat steeds maar zo weinig van het dier te zien was, kostte de determinatie enige moeite. Op de volgende dag daarentegen was de dolfijn gedurende ruim 2½ uur regelmatig te zien. Het dier maakte toen een aanzienlijk levendiger indruk: Eénmaal zwom het onstuimig met een passerend zeilbootje mee op en zeker twee maal sprong het dier geheel uit het water op. De determinatie als Tuimelaar kon toen worden bevestigd: de dolfijn was grotendeels ongetekend grijs, iets donkerder op de bovenzijde dan op de flank, had een witte buik (die opviel bij het springen) en vertoonde de karakteristieke kopvorm.

De Tuimelaar is al enkele tientallen jaren een zeldzame soort langs de Nederlandse kust. Rond de Tweede Wereldoorlog was de soort nog een algemene verschijning en strandingen werden nog tot halverwege de jaren 60 regelmatig gemeld (Verwey 1975, Reijnders & Wolff 1981, Bakker & Smeenk 1990). Tegenwoordig wordt de Tuimelaar niet meer jaarlijks ge-

Figuur 1. Recente waarnemingen van Tuimelaars in Nederlandse wateren (zie tekst). Recent sightings of Bottle-nosed Dolphins.

vonden (Smeenk 1992). Na 1982 werden pas weer voor het eerst zekere gevallen bekend in 1990, toen vanaf de kust twee keer levende exemplaren werden opgemerkt: één langdurig bij de Brouwersdam verblijvend dier (aanvankelijk twee exemplaren, waarnemingen vanaf begin april; Addink & Smeenk 1990) en een langszwemmend dier bij Camperduin op 15 september (Nick van der Ham). Daarnaast werd op 2 juli bij Petten een dode Tuimelaar gevonden (Gronert 1991). Ook verder op zee werden in 1990 Tuimelaars gemeld, te weten een dood exemplaar op 26 april (M.F. Leopold) en niet minder dan 28 dieren, waaronder flink wat jongen, op 8 en 9 juni tijdens een vliegtuigtelling (H.J.M. Baptist, Dienst Getijdewateren (DGW); figuur 1).

De hier en daar gerezen hoop dat deze waarnemingen de terugkeer van de Tuimelaar in de Nederlandse wateren zouden inluiden is vooralsnog niet bewaarheid. Er is wel eens gesuggereerd dat de waarnemingen in 1990 verband zouden houden met de in dat jaar opvallend hoge zeewatertemperaturen, die een meer noordwaartse verplaatsing dan gebruikelijk zouden hebben veroorzaakt (zie Recent Reports *Sula* 4: 118-120). In 1991 werden slechts twee solitaire exemplaren op het Nederlands Continentaal Plat bij de NZG gemeld (waarnemingen H.J.M. Baptist; figuur 1). De hier beschreven kustwaarneming houdt wellicht verband met de in 1992 eveneens hoge zeewatertemperaturen. Het staat vrijwel vast dat het hier dezelfde Tuimelaar betrof als aan de Brouwersdam. In de Oosterschelde werd namelijk in april 1991 een exemplaar dood aangetroffen (Addink 1991).

Summary *A Bottle-nosed Dolphin* *Tursiops truncatus* was observed 26-27 September 1992 at Camperduin. On the first day, the dolphin was seen during one hour, swimming slowly at some 300-400 m from the seawatching site in all directions. On the second day it was seen during 2½ hours, now being more playful, swimming fast, breaching clear out of the water and overtaking a small sailing vessel nearby. A review of recent sightings in Dutch waters is given (figure 1). An exceptional year was 1990, with sightings of small herds (totalling 28 individuals) during an aerial survey in June, corpses at sea and on the beach in April and July, and a resident that was found dead later, between April 1990 and April 1991 at the Brouwersdam. Two solitary Bottle-nosed Dolphins were observed far offshore in 1991. These were the first records for years of a species which was a common inhabitant of Dutch coastal waters in the 1930s and 1940s. All recent records are considered more likely to be a consequence of the exceptionally high sea water temperatures in both 1990 and 1992 than of a gradual return of the species.

- Addink M. & Smeenk C. 1990. De tuimelaar van de Brouwersdam. Zoogdier 1(4): 23-25.
- Addink M. 1991. Tuimelaar van de Brouwersdam dood. Zoogdier 2(3): 32.
- Bakker J. & Smeenk C. 1990. Dolphins on the Dutch coast: an analysis of stranding records. In: Evans P.G.H., Aguilar A. & Smeenk C. (eds). European Research on Cetaceans 4. Proc. Fourth Ann. Conf. European Cetacean Soc., Palma de Mallorca, March 1990, pp 49-52.
- Gronert A. 1991. Rotte dolfijn gepromoveerd tot Tuimelaar. Windbreker 35: 18.
- Reijnders P.J.H. & Wolff W.J. 1981. Marine mammals of the Wadden Sea. Final Rep. Sect. 'Marine Mammals', Report 7, Wadden Sea Working Group, pp 1-64.
- Smeenk C. 1992. Strandings van cetacea op de Nederlandse kust in 1987, 1988 en 1989. Lutra 35: 55-66.
- Verwey J. 1975. The cetaceans *Phocoena phocoena* and *Tursiops truncatus* in the Marsdiep area (Dutch Wadden Sea) in the years 1931-1973, part 1 & 2. Publ. & Versl. Nederl. Inst. Onderz. Zee, 17a: 1-98, 17b: 99-153.
- Nick (N.F.) van der Ham, Maarten Platteeuw, Kees (C.J.) Camphuysen, Nederlandse Zeevogelgroep, c/o Luttik Oudorp 46, 1814 KS Alkmaar